

ПРОГРАМА «БІЗНЕС АДМІНІСТРУВАННЯ»**Силабус курсу**

Назва курсу:	Ризик - менеджмент
Викладач:	Олександр КАЛІНІН
Профайл викладача:	https://bs.krok.edu.ua/vikladachi/marketing-ta-prodazhi/oleksandr-kalinin/
Контактний телефон:	+38(096) 638-74-74
E-mail:	AlexKV@krok.edu.ua
Консультації:	e-mai: AlexKV@krok.edu.ua

Посилання на курс на платформі Moodle:

<https://dist.krok.edu.ua/course/view.php?id=2820>

Семестр, в якому вивчається курс: 3 семестр

Адміністратор групи: Олена Корнієнко, E-mail: Rudavka@krok.edu.ua, 050-446-16-94

Обсяг курсу в аудиторних/кредитних годинах: 16 астрономічних години, 3 кредити

Кількість годин, необхідних для самостійної роботи студента: 90 год

Короткий опис курсу:

Дисципліна присвячена формуванню у майбутніх фахівців цілісної системи знань про принципи та методи ідентифікації, оцінювання, моніторингу та управління різноманітними ризиками, які можуть виникнути в економічній діяльності підприємств і організацій. Ця дисципліна спрямована на формування у студентів компетенцій, необхідних для ефективного управління ризиками і забезпечення економічної безпеки в різних сферах діяльності, включаючи фінанси, виробництво, послуги та інше. Вивчення цієї дисципліни допоможе майбутнім фахівцям виробити системний підхід до управління ризиками та розробляти ефективні стратегії для забезпечення економічної стабільності та захисту від потенційних загроз.

Цілі курсу:

Полягає в освоєнні студентами ключових концепцій, принципів та методів ідентифікації, оцінки, управління та мінімізації ризиків, які можуть погрожувати економічній безпеці організацій. Розвинути компетенції, необхідні для ефективного управління ризиками, та підвищити економічну безпеку організацій. Надання студентам глибокого та всеосяжного розуміння основних принципів і методів управління ризиками, а також засад економічної безпеки в контексті діяльності організацій.

Задачі курсу:

Полягає у формуванні в здобувачів комплексного переосмислення бізнес-моделі та способу ведення операційної діяльності компанії, яка супроводжується впровадженням цифрових технологій та інноваційних рішень. У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувачі повинні засвоїти елементи дослідницької діяльності, принципи організації, методику й технології цифровізації управління, визначення цифрової стратегії до розробки і побудови інтернет- і мобільних ресурсів за допомогою методів гнучкої розробки.

Знати концептуальні основи ризик-менеджменту; природу ризику, його характеристики; етапи та види аналізу ризиків; етапи управління ризиками бізнесу; вміти ідентифікувати та класифікувати ризики; аналізувати (якісно та кількісно) ризики в компанії;

ранжувати ризики; застосовувати сучасні методи боротьби з ризиками в бізнесі; планувати послідовність дій по управлінню ризиками; оцінювати ефективність запланованих протиризових заходів в компанії; приймати рішення щодо вибору протиризових заходів.

Очікуваний результат по завершенню курсу:

Інтегральна компетентність:

- Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у сфері менеджменту або у процесі навчання, що передбачають проведення досліджень та/або здійснення інновацій за невизначеності умов і вимог.

Програмні результати навчання:

ЗК 1. Здатність до проведення досліджень на відповідному рівні, аналізувати, синтезувати та вирішувати складні неструктуровані бізнес-проблеми

ЗК 5. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів)

СК1. Здатність обирати та використовувати концепції, методи та інструментарій менеджменту, в тому числі у відповідності до визначених цілей та міжнародних стандартів;

СК4. Здатність до управління організацією та її розвитком, до ефективного використання та розвитку ресурсів організації;

СК9. Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, приймати ефективні управлінські рішення та забезпечувати їх реалізацію;

ПРН1. Критично осмислювати, вибирати та використовувати необхідний науковий, методичний і аналітичний інструментарій для управління в непередбачуваних умовах;

ПРН 2. Ідентифікувати проблеми в організації та обґрунтовувати методи їх вирішення;

ПРН 3. Проектувати ефективні системи управління організаціями;

ПРН6. Мати навички прийняття, обґрунтування та забезпечення реалізації управлінських рішень в непередбачуваних умовах, враховуючи вимоги чинного законодавства, етичні міркування та соціальну відповідальність.

ПРН 13. Вміти планувати і здійснювати інформаційне, методичне, матеріальне, фінансове та кадрове забезпечення організації (підрозділу).

Фундаментальні основи проєктного менеджменту.	Інтеграція нових знань з попереднім досвідом	Розвиток навичок і вмінь-софт скілз	Навички аналізу ситуацій і вирішення проблем в межах проєкту, розвиток критичного мислення	Розуміння бізнес середовища та основних інструментів управління
25%	20%	20%	15%	20%

Баланс між теорією та практикою, яким чином буде досягнена інтеграція між окремими темами, що вивчаються в курсі.

Методи навчання:

Курс побудовано за принципом співвідношення 60% практики та 40% теоретичного матеріалу.

Засвоєння теоретичного матеріалу базується на практичних вправах для відпрацювання основних навичок управління ризиками в бізнесі.

Розподіл та питома вага кожного методу, що застосовується під час вивчення курсу:

- Лекції – 30%
- Групові обговорення та вирішення кейсів – 30%
- Вирішення практичних занять – 40%

Вимоги до дедлайнів, контрольним терміном виконання завдань, тестів, проектів та інших робіт:

- Для кожного завдання викладач визначає термін здачі. За завдання, які здаються пізніше визначеного терміну, слухач отримує нижчі бали.

Зв'язок змісту курсу з корпоративним світом, враховуючи міжнародний контекст:

Підхід, що використовується в курсі, оснований на методології управління ризиками, яку підтримує американський Project Management Institute. Дана методологія описана в міжнародному стандарті проектного менеджменту PMBOK. Також в курсі вивчаються міжнародні стандарти ризик-менеджменту COSO, FERMA та інші.

Оцінювання знань:

Самостійна підготовка – 25%

Робота в аудиторії – 25%

Робота над домашніми завданнями – 50%

Шкала оцінок:

Структура підсумкової оцінки за накопичувальною системою з навчальної дисципліни «Ризик менеджмент» (форма підсумкового контролю – залік)

Види навчальної діяльності здобувача	Розподіл балів за формами навчання
	Очна (денна)
Робота на навчальних заняттях (семінарських, практичних)	30 балів
Виконання контрольних (модульних) робіт	20 балів*
Виконання та захист індивідуальних завдань самостійної (командної) роботи (за вибором здобувача)	25 балів**
Виконання підсумкової контрольної роботи (Тест)	25 балів
Підсумкова кількість балів з навчальної дисципліни	100 балів

Цифрове значення оцінки	%	Описова характеристика оцінки
5.0	90-100	Відмінно
4.0	70-89	Добре
3.0	50-69	Задовільно
2.0	1-49	Незадовільно

Оцінки виставляються по всім курсам.

Зворотний зв'язок викладача зі студентами за результатами виконання завдань і вивчення курсу в цілому:

За результатами вирішення завдань, групових вправ і кейсів зворотний зв'язок дається відразу ж і обговорюється в групі зі студентами. Результати та загальна оцінка за курс розглядаються в індивідуальному порядку в форматі зручному для студента: електронна пошта, особисті зустрічі (дата і час обговорюються окремо).

Політика щодо академічної доброчесності:

Адміністрація Бізнес Школи КРОК розглядає плагіат як одну з форм академічної нечесності, а навмисне застосування плагіату в будь-якій формі призведе до отримання незадовільної оцінки за прослуханий курс.

Застосування будь-яких обманних дій із запозичення думок, робіт або висловлювань інших студентів ми розглядаємо як форму академічної нечесності, включаючи списування одного студента в іншого.

Навмисне використання будь-яких форм академічної нечесності, як плагіату так і списування, призведе до отримання незадовільної оцінки за прослуханий курс як студентом, який скоїв такі дії, так і студентом, який не перешкоджав виконанню таких дій.

Процедура перевірки на відсутність академічного плагіату, фальсифікації, фабрикації визначається внутрішніми правилами ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК» визначеними у Кодексі академічної доброчесності [Кодекс академічної доброчесності Університету «КРОК» \(krok.edu.ua\)](http://krok.edu.ua).

Відвідування занять:

Відповідно до академічної політики Бізнес Школи КРОК, відвідування занять студентами є обов'язковим. Відсутність студента на заняттях впливає на якість роботи групи і групову динаміку. Про відсутність на занятті з поважної причини, студент повинен проінформувати менеджера програми. Відсутність студента без поважної причини на більш ніж 25% занять від загальної кількості аудиторних годин, призводить до зниження оцінки, що виставляється викладачем в цілому за курс. Питома вага оцінки за відвідування занять становить від 5 до 10%. Викладач самостійно визначає вагу цього показника.

За що та на скільки буде знижена оцінка студенту за відсутність на заняттях.

У разі відсутності студента без поважної причини на більш ніж 25%, але не менше 50% занять від загальної кількості аудиторних годин, оцінка за відвідування занять знижується до 5% від загального числа в 10%. Якщо студент відвідав менше 50% від загальної кількості аудиторних годин, в такому випадку студент отримує 0% за відвідування занять.

Самостійна робота студента

Самостійна робота та індивідуальні завдання є основним засобом засвоєння навчального матеріалу і набуття вмінь і практичних навичок у позаурочний час є самостійна робота студентів. У процесі самостійної роботи студенти вивчають теоретичні положення дисципліни, здійснюють самоконтроль своїх знань і вмінь.

Включає:

- опрацювання лекційного матеріалу;
- самостійне вивчення окремих питань курсу на основі навчальної літератури, монографій, наукових статей, законодавчих та нормативних актів;
- підготовка до обговорення окремих питань курсу;
- підготовка до практичних занять;
- розв'язування задач і виконання розрахункових завдань;
- підготовка до письмових контрольних робіт;
- підготовка до виступів.

Самостійна робота складається з двох частин: теоретичної та практичної. Теоретична частина самостійної роботи складається з теоретичних питань, перш ніж приступити до вирішення яких студент повинен ознайомитися з підручниками, монографіями, періодичними виданнями, нормативними документами; збирати, аналізувати та узагальнювати теоретичний і практичний матеріал з конкретного питання.

Самостійне навчання студентів обов'язкове для того, щоб викладач міг контролювати їхні знання.

Використання ноутбуків та мобільних пристроїв:

Адміністрація Бізнес Школи та програми не рекомендує використовувати під час занять ноутбуки, мобільні телефони, та інші пристрої, які можуть відволікати Вашу увагу, увагу викладача та інших студентів від навчального процесу. Всі електронні та інші пристрої повинні бути вимкнені під час занять.

Використання ноутбуків і мобільних пристроїв дозволяється лише за умови отримання дозволу від викладача, якщо це необхідно для вивчення курсу, пошуку інформаційних джерел або для інших навчальних цілей.

Матеріали курсу:

- Авторський навчальний комплекс з роздатковими матеріалами, презентаціями, завданнями, кейсами, статтями та іншими навчальними матеріалами, підготовлений викладачем.

Література та інформаційні джерела:

1. PMI, A Guide to the Project Management Body of Knowledge (PMBOK Guide) 6th/ 7th Editions
2. 1AS/NZS Risk Management Standart 4360 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.riskmanagement.com.au>
3. Basel Committee on Banking Supervision) / [Електронний варіант]. – Режим доступу: <http://www.bis.org/bcbs/index.htm>
4. Донець О.М. Використання міжнародних стандартів в управлінні ризиками / О.М. Донець, Т.В. Савельєва, Ю.І. Урецька – [Електронний ресурс]. - Режим доступу: www.knuba.edu.ua/doc/zbirnyk1/urss6_pdf/36-42.pdf
5. Кевін В. Найт Стандарт ISO 31000 на управління ризиком // Стандартизація сертифікація якості – 2009 – № 3, с. 6-8.
6. Кравченко В. Сучасні стандарти ризик-менеджменту: основа для побудови дієвої системи управління маркетинговими ризиками компанії [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/e-journals/PSPE/2008-1/Kravchenko_108.htm

7. Стандарт ризик-менеджменту Федерації європейських асоціацій з ризик-менеджменту (Risk Management Standard, FERMA – p.6) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ferma.eu/Default.aspx?tabid=195>
8. Стрельбіцька Н. Уніфікований міжнародний стандарт ризик-менеджменту як відповідь на виклики глобалізації [Електронний ресурс] / Н. Стрельбіцька// Соціально-економічні проблеми і держава. – 2011. – Вип. 2 (5). – Режим доступу до журн.: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2011/11snynvh.pdf>.
9. Олійник, Т. І. Ризик-менеджмент–чинник забезпечення економічної безпеки підприємств і стабільного розвитку України. Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії. 2018 No5 (17). С. 115-118.
10. Федулова І. В. Сигніфікація ризик-менеджменту, антикризового управління та комплаєнсу в управлінні фінансовою безпекою підприємства. Економіка та держава. 2020. No 8. С. 26-34. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecde_2020_8_7
11. Кривов'язюк І. В. Ризик-менеджмент логістичної системи машинобудівних підприємств: монографія / [І. В. Кривов'язюк, С. Ф. Смерічевський, Ю. М. Кулик]. К.: Видавничий дім «Кондор», 2018. 200 с.
12. Ahmeti, R., & Vladi, R. (2017). Risk management in public sector: A literature review. European Journal of Multidisciplinary Studies, 2(5), 323–329.
13. Hopkin, P. (2018). Fundamentals of risk management: Understanding, evaluating and implementing effective risk management. London: Kogan Page.
14. Murray, J. and Enang, I. (2022), "References", Conceptualising Risk Assessment and Management across the Public Sector, Emerald Publishing Limited, Bingley, pp. 97-110. <https://doi.org/10.1108/978-1-80043-692-320221011>
15. Labatt, S., & White, R. R. (2002). Environmental finance: a guide to environmental risk assessment and financial products (Vol. 98). John Wiley & Sons.
16. Hopkin, P. (2018). Fundamentals of risk management: understanding, evaluating and implementing effective risk management. Kogan Page Publishers.
17. Lam, J. (2014). Enterprise risk management: from incentives to controls. John Wiley & Sons.
25. Gonchar, V., Kalinin, O Management of Investment Security of Enterprises in the Context of Digitalization and Transformation / Management: challenges in global world: monograph / [Sahaidak M., Sobolieva T. et al.] / Edited by Mykhailo Sahaidak and Tetiana Sobolieva: Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman, 2022. 328 p. <http://doi.org/doi.org/10.35668/978-966-926-425-1>

Календарно-тематичний план занять

Дата	Час	Теми занять	Домашні завдання
Липень 2024 р.	10:00 - 13:00	Тема 1: Ідентифікація та оцінка ризиків Ризики як об'єкти управління: основні параметри та причини їх формування. Класифікаційні параметри ризиків. Досліджуються методи розпізнавання потенційних ризиків у бізнесі. Особлива увага приділяється методиці оцінки ризиків, включаючи кількісні та якісні. Основні настанови щодо вибору методів ідентифікації та оцінки ризиків. Також, акцентується на залучення зацікавлених сторін (стейкхолдерів) у процес ідентифікації та оцінки ризиків.	Розробити аналіз, оцінки та управління ризиками на підприємствах, вдосконалити навички ефективної комунікації та взаємодії зі стейкхолдерами з питань економічної безпеки.

Дата	Час	Теми занять	Домашні завдання
		Тема 2: Сприйняття ризику та комунікація в контексті економічної безпеки Місце комунікаційних процесів в ідентифікації та управління ризиками. Стратегічні аспекти в управлінні ризиками. Стратегії різного типу як інструменти управління ризиками. Сприйняття ризиків різними групами стейкхолдерів та як це може варіанти їх впливу на сутнісні характеристики, що визначають ефективність комунікаційних стратегій. Розглядається поняття комунікаційних ризиків, які включають можливі негативні наслідки через недоліки в комунікаційних процесах. Типи комунікаційних ризиків, включаючи стратегічні, репутаційні, оперативні та законодавчі ризики, і як вони можуть вплинути на діяльність організації та її економічну безпеку. Роль комунікацій в підтримці економічної безпеки, в тому числі як важливий інструмент для збереження репутації, взаємодії зі стейкхолдерами та забезпечення відповідності законодавчим вимогам. Практична робота 1. Виділення груп ризиків і ризикових подій в обраних компаніях	
Липень 2024 р.	10:00 - 13:00	Тема 3: Структурування прийняття рішення в умовах ризиків Особливості прийняття та реалізації управлінських рішень в умовах невизначеності та ризиків різних типів. Залежність: тип рішення – тип ризиків. Суб'єктна – об'єктна взаємодія в управлінні ризиками у процесі прийняття рішень. Ключові принципи та методики, що використовуються для прийняття рішень у ситуаціях невизначеності та ризику. Визначаються основні критерії оцінки результативності (ефективності) прийняття рішень і аналізується їх взаємозв'язку з ризиками. Знання отримуються щодо використання дерев рішень та чутливості аналізу для оптимізації прийняття рішень. Важливим компонентом є розгляд психологічних аспектів, які впливають на процес прийняття рішень. Також досліджуються засоби мінімізації ризиків під час прийняття рішень.	Провести кількісний аналіз ризиків власного проекту експертним методом. Визначити імовірність настання та ступінь впливу ризикованої події на результати проекту. Ранжувати ризики проекту за двома показниками, розділивши їх на три групи.

Дата	Час	Теми занять	Домашні завдання
		Тема 4: Поведінкові аспекти управління ризиками Концепції суб'єктивної очікуваної корисності та неоднозначності у контексті поведінкової економіки. Розглядається, як індивідуальні очікування та переконання впливають на прийняття рішень у ситуаціях ризику. Моделі прийняття рішень, які враховують суб'єктивні фактори та аспекти психології. Управління конфліктами інтересів як один з підходів зниження ризиків функціонування та розвитку бізнес – організацій. Практична робота 2. Кейс роботи зі стейкхолдерами	
Жовтень 2024 р.	10:30 - 13:30	Тема 5: Управління маркетинговими ризиками Концепція маркетингових ризиків та їх вплив на економічну безпеку компанії. Види та причини формування маркетингових ризиків залежно від галузевих особливостей функціонування та розвитку, такі як ризик втрати репутації, ризик недосягнення цілей збуту та інше. Методи аналізу та моніторингу маркетингових ризиків: аналіз чутливості, моніторинг конкуренції, аналіз портфеля продуктів, прогнозний (сценарний) аналіз. Методи зниження маркетингових ризиків через диверсифікацію, бренд-менеджмент та використання соціальних медіа. Суб'єкти управління маркетинговими ризиками. Ринки постачання та ризики. Тема 6: Управління фінансовими та інвестиційними ризиками, Due Diligence Види та причини формування фінансових (економічних) ризиків залежно від галузевих особливостей функціонування та розвитку: основні типи фінансових ризиків, такі як кредитний ризик, ринковий ризик, ліквідності, та ризик оперативності. Види інвестиційних ризиків. Основи управління фінансовими та інвестиційними ризиками. Ризики, пов'язані з інвестиціями, вкладенням капіталу та забезпеченням ліквідності. Система перевірки компанії перед фінансовою угодою - процес DueDiligence. Стратегії управління фінансовими та інвестиційними ризиками: стратегії для мінімізації та контролю ризиків,	Розробити план управління критичними та середніми за рангом ризиками проекту.

Дата	Час	Теми занять	Домашні завдання
		такі як диверсифікація інвестицій, використання фінансових інструментів (наприклад, опціонів та ф'ючерсів), та розробка політики управління ризиками. Банкрутство бізнес – організацій та фізичних осіб як результат реалізації ризиків Практична робота 3. Кейс компанії Berkshire Hathaway та GenRe	
Жовтень 2024 р.	10:30 - 13:30	Тема 7: Корпоративне управління ризиками та вартість фірми. Комплаєнс-контроль Взаємозв'язок між ефективним корпоративним управлінням ризиками та вартістю фірми. Вплив систем управління ризиками на збільшення акціонерної вартості та зниження витрат на капітал. Стратегії корпоративного управління ризиками: уникнення ризику, зменшення ризику, перенесення ризику, та прийняття ризику. Аналізується, як вибір стратегії підвищення вартості компанії. Комплаєнс у корпоративному управлінні ризиками. Процедури та політики, які забезпечують дотримання законодавчих вимог, стандартів та регулятивних положень. Системи контролю та моніторингу ризиків: систематичний (стратегічний) моніторинг та контроль ризиків для забезпечення ефективного корпоративного управління. Практичні аспекти реалізації політик управління ризиками на рівні корпорації. Тема 8: Трансфер ризиків Принципи та методи трансферу ризиків як частина ризик-менеджменту. Стратегії трансферу ризиків та особливості їх обґрунтування. Форми трансферу ризиків, такі як страхування, хеджування та аутсорсинг. Джерела покриття ризиків та способи їх ефективного використання. Прийоми зниження ступеня ризику: зовнішні та внутрішні важелі. . Організаційні методи зниження ризику: відхилення ризику; недопущення збитків; мінімізація збитків; передача контролю за ризиком. Стратегії відповіді на негативні ризики, стратегії відповіді на позитивні ризики. Суб'єкти трансферу ризиків та удосконалення їх взаємодії в умовах кризового стану економіки.	Розробити план управління критичними та середніми за рангом ризиками проекту.

У залежності від рівня обізнаності та компетенцій слухачів в ризик-менеджменті, теми можуть бути змінені, скорочені або додано додатковий матеріал.